

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, február 20.

Ki a szegény?

Lecsillapultak a viharverte hullámok. A katolikus legény-egylet ellen kiruczczant a N—d vasárnapi vezérczikke, a szabadtörmények mellett kardot rántani és sisakot ölteni próbált a Sz—g szerdai száma, hogy csak az említésre méltó véleményeket hozzuk fel. Lapunknak azt a nézetét, a melyet a legény-egylet házvételi ügyében a méltányosság alapján kifejtett, meg nem döntötte ez a két cikk, az apró dongások annál kevésbé. Most azonban a nehezebb rész következik: mit szól az ügghöz a szigorú jog?

A kérdés most a jogügyi bizottság előtt van. A hogy e bizottságot ismerjük, minden egyes tagja kiváló, képzett jogász, a ki semmiféle szenvedélyeskedéstől sem enged magát befolyásoltatni, hanem igyekezni fog a jog, és *egyedül, csak a jog* szempontjából elbírálni.

Akkor pedig a legény-egyletnek nincs oka félni. Az elfogultsággal még nem igen tudunk elég lobogó lelkesedést szembeállítani, mely a szántszándékos tudatlanság ködét bevilágítsa; ezért félő volt, hogy míg a szenvedélyekre van bízva az ügy, addig esetleg le is szavazhatják. A jogügyi bizottság véleményére már bátran támaszkodhatunk, ott csak jogi kérdésszerű lesz szó s a katolikus egyesületeket megtanították már arra, hogy jól megismerjék törvényszabta korlátaikat s valahogy eszükbe ne jusson azon túl kérekedni.

Az a kérdés a jelen esetben, a Csesztívó-alapítvány telkéből lehet-e egy darabot eladni vagy sem?

Mikor valaki alapítványt tesz, mindig bizonyos cél lebeg előtte, a melynek elérése vagy biztosítása végett azt az alapítványt teszi. Lényeges tehát a cél, nem pedig maga az alapítvány állaga. A cél kell szem előtt tartania az alapítvány gondozójának, a cél a *noli me tangere*, nem pedig az alapítvány anyaga. A meddig az alapító által kijelölt cél elérhető, a leltár szerint átadott alapítványt úgy kell kezelni, hogy ez a cél minél jobban, minél teljesebben eléressék.

Ezt szem előtt tartva, az alapítványt lehetetlen eredeti állapotában fenntartani. Rossz épületeket le kell rombolni, a modern igényeknek meg nem felelő házakat újjal kell pótolni. S honnan fedezzük a költségeket, melyek ebből a szükséges javításból, átalakításból az alapítványra hárulnak? Lehet kölcsön venni idegen pénzt mástól, de lehet az alapítványtól magától is, a mennyiben a szükséges építkezési költségeket előteremtjük a telekből s visszaadjuk azt épület alakjában a teleknek. Más szóval: a fölösleges ingatlan egy részét eladjuk, hogy a szükséges építkezéseket eszközölhessük.

Egyet kell szem előtt tartani: *az alapító célzatának sértetlen fenntartását.* Ha pl. az alapítványból eddig 24 szegény kapott ellátást, ezentúl is meg kell maradnia a 24 szegénynek. Erre pedig csak egy szükséges: az alapítvány *vagyonértékének* megőrzése.

A jog álláspontja tehát az alapítványok tekintetében abban a konkrét köve-

telésben nyilvánul, hogy a vagyonérték maradjon meg. Hogy ez az érték miben nyilvánul? Hogy alkalmas időben nem cserélnek-e át pénzt ingatlanra vagy fordítva, az csak célszerűségi, nem pedig jogi kérdés. Eladni szabad, csak megfelelő áron; venni is szabad új telket, csak elég olcsón lehessen kapni, hogy a telkék értéke megfeleljen az érte adott pénznek.

Ezek szerint a jog elvont álláspontjáról tekintve, a Csesztívó-alapból a legényegylet számára a kért telek-szalag eladható. Tekintve az egyesület nemes célját, kitünő eszközeit s áldásos tevékenységét, valamint tekintve a kínált tisztességes vételárat, nincs kétség az iránt, hogy a jogügyi bizottság *javasolni* fogja az eladást.

Annál könnyebben megteheti ezt a bizottság, mert igen jó példát ad az érték-átalakítás fent kifejtett elméletére maga a Csesztívó-alap.

A ki ennek az egyszerre nevezetessé lett alapnak ismeri a történetét, az tudja, hogy a Csesztívó-alap mai telke két külön rendeltetésű telekből alakult. Csesztívóé a teleknek a Körözs-utcára néző fele volt, a másik rész, mely szerényen a Dudek-sikátorban húzódott meg, Dudeket vallotta tulajdonosának. Alapítvány lett a Dudek-telekből is: itt állott a 70-es évekig a régi szülde vagyis ma bábaképezde, egészen addig, a míg mai helyére nem költözött. Ime, egy értékcsere: telekért telek s ennek következtében ma a bába-képezde virágzóbb, mint valaha. Ugyanakkor a Dudek-telek más értékcsere is elszenvedett: pénz alakított telekké. Csesztívónak ugyanis

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Vélemény Szent Imre herceg nejéről.

Írta: Karácsonyi János.

Valami eddig ismeretlen, új dolgot ne várjon etárgyban tőlem a szíves olvasó. Csak az erre vonatkozó kuforrásokat akarom egy kissé bírálat alá venni s ennek alapján véleményemet kimondani.

E kuforrások közé azonban nem szabad oda keverni azt a hamisítványt, melyet János goricziai (guerchei) főesperesnek tulajdonítanak s a melyet történetíróink egész 1870-ig valódinak tartottak. E krónikának nevezett dolgozat készítője már ismerte és felhasználta Béla király Névtelen jegyzőjének 1746-ban kinyomatott művét és Kedrenosnak a Szerémség meghódításáról szóló elbeszélését, ennél fogva ép olyan XVIII-ik századbeli koholmány, mint a csiki székely krónika.

Ezt tehát félredobva, két kuforrásunk van, mely Szent Imre herceg nejéről beszél.

Az egyik az Árpád-házbéli boldog Margit magyar életrajza. Ez így szól: „Es meg gondolya vala zenth Imreh hercegnek en elety es en zentséges zuzesseget, kynek mykoron volna nemesseges jegese, geurek chazarnak leyanya, Istenteul neky megjelentet es az eu

jegeseul zepleutelen megtartak az tyztasagnak zuzesseget eu eleteknek mynden napiban, mikpepen az eu jegese zent Imrehnek halala utan megbyzonehhta.”

Ha ezen adatot boldog Margit többi életrajzaival összevetjük azt látjuk, hogy nincs meg az 1276-iki tanuvallomásoknak ránk maradt részében, nincs meg a nápolyi Margitlegendában és a Guarini-féle életrajzban sem. Ez arra mutat, hogy a magyar életrajz készítője e helyen nem a tanuvallomások alapján dolgozott, hanem önállóan. Leírja itt a magyar életrajz készítője nemcsak Szent Imrénak, hanem Szent Istvánnak, Szent Lászlónak és Szent Erzsébetnek, tehát valamennyi magyar szentnek érdemeit s azon természetes lelki folyamatot, mely boldog Margit elméjében szent elődei életének hallatára végbement. Ebből azonban az következik, hogy a magyar életrajz adata Szent Imre herceg nejéről csak 1510-ből vagy valamivel korábbi időből származik.

De tegyük föl, hogy a magyar életrajz adata Szent Imre herceg nejéről, csak 1276-nál nem r. gibb. Kérdjük már most, vajjon az 1276-iki tanu bírhatott-e közvetlen tudomással Szent Imre herceg nejéről? Bizonyára nem. Bírhatott-e legalább közvetett tudomással? Ha Szent István és

Pray: Vita S. Elisabeth et Margarethae, 164. A Nyelvméltár VIII. kötete nem lévén kezemnél, csak e régebb kiadást idézhetem.

Szent László uralkodása közé nem esett volna a kettős pusztító forradalom (1041 és 1046), ha ennek következtében nem szakadtak volna meg a hagyomány számai Szent István uralkodásáról és családjáról, akkor talán lehetne állítani, hogy valami hagyomány útján szerzett, tehát közvetett tudomása volt róla, de különben nem. Imre életrajzában már XII-ik századbeli készítője is oly elmosódott, oly halvány képet ad a szent hercegről, — mint az egyik bollandista megjegyzi, — hogy élénkebb, biztos hagyomány Székesfehérvárot, Szent Imre sírjánál sem élt róla, nem hogy Budán élt volna.

Hozzátehetjük még ezekhez azt, hogy boldog Margit életrajzában készítője önmagában véve is bajosan fogadható el a hagyomány följegyzőjének, mert őt tévedésbe ejthette az analogia. IV. Bélának Máriával, a görög császár leányával kötött házassága állott előtte, s mivel a házasságot nagyon előkelőnek tartották, ez könnyen rábírhatta az életrajz íróját, hogy Szent Imre jegyesét is a görög császár leányának mondja.

Mindezek már magokban véve is megintgatják boldog Margit életrajza készítőjének jóléti életszerűségét. Az egykoru adatokkal való összevetés pedig teljesen tönkreteszi azt. Szent István kortársának, IX. Konstantin görög császárnak voltak ugyan leányai, ismeretesek a

Dudek tartozott bizonyos összeggel s ezt a követelést úgy érvényesítették, hogy a kölcsönösszeg fejében a Dudek-telek egyszerűen a Csesztivó-alaphoz csatoltatott.

Ebből pedig az az érdekes adat tűnik ki, hogy a mely telek-sávota legényegylet kér, az voltaképen nem is tartozik az eredeti Csesztivó-alaphoz. Pénzért vették, pénzért minden skrupulus nélkül bármikor eladható.

Ki fog hát akkor károsodni? Ki lesz szegényebb?

Senki. A jog, melyet többen igyekeztek tógával és köpenynyel betakarni, sértetlenül marad. Az alap megkapja a pénzbeli ellenértéket, azt hasznosabbra fordíthatja, mint a kórótermelésre használt pusztá telket. Az intézet szegényei a befektetésből csak hasznot látnak, a legényegylet hatalmas szárnyat kap — ki lesz hát szegény?

Az, a kire lelki szegénység fog kiusülni. A kikre kiderül, hogy megmozgatnak egy lavinát s most az ő jóhiszeműségüket temeti el véglegesen.

A torontali főispán felmentése.

Végre megjelent a hivatalos lapban a torontali főispán felmentése.

Szól pedig ez a kézirat a következőképpen:

»A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Rónay Jenő, Torontál vármegye főispánját, ezen állásától hű szolgálatainak elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Budapesten, 1902. évi február hó 16-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Szék Kálmán, s. k.

Hogy ez a »saját kérelmére« történt fölmentés mire vezethető vissza, azt a legutóbbi hetek eseményeiből minden ember tudja. Tudjuk, hogy Kaffka László miniszteri tanácsos barátságos látogatást tett Torontál vármegyében s látogatása közben udvariasan felszólította a megyei tisztviselőket a főispántól kezdve lefelé, hogy számoljanak be arról, a mit csináltak.

Es akkor kiderült az is, a mit csináltak és kiderült az is, a mit nem csináltak. Áldás nem volt azon, amit csináltak, még kevesebb áldás volt azon, amit nem csináltak.

Kiderült a rettenetes zűrzavar, mely torontali állapotok néven lett ismeretessé melynek következménye 100 fegyelmi ügy lett. Kiderült, hogy hivatali hűtlenség, hanyagság, a közönség érdekeinek teljes negligálása, pazarlás, restánczia és Isten tudja még mi mindenféle csodálatos és hallatlan bűn terheli a megyei tisztviselők lelkét. Minderről Kaffka László hűen, lelkiismeretesen beszámolt fölöttes hatóságának, a belügyminisztériumnak.

S hogy mindezekért Rónay Jenő főispán mily arányban és mértékben felelős, arról elég érthetően beszámol a mai napon a hivatalos lap, amelyből mindenki olvashatja, hogy Rónay főispánnak le kellett vonnia a konzekvenciákat és ott kellett hagynia a főispáni széket, habár a fölmentés »saját kérelmére« történt is.

Hogy közvetlen utódja főispán lesz-e vagy — kormánybiztos? — még nincs eldöntve.

Az agrár-vámok.

A német kormány, mint a félhivatalos »Post« jelenti, mégis engedni fog az agráriusok követeléseinek. Nevezett lap ugyanis azt írja, hogy a javaslatba felvett gabonavámok nem véglegesek és hogy a kormány nem zárkózik el a módosításoktól. Egy másik lap már tudni is véli a kompromisszum feltételeit. E szerint a buza váma 6 márka, a többi gabonaféléé 5 márka volna. Azt már említettük, hogy az agráriusok Kanitz gróffal az élükön 750 márkás vámokat követeltek. Ugy látszik, a kormány látta a javaslat biztos bukását és engedett az agráriusoknak. Ezzel a javaslat többsége biztosítva van. De a kormány helyzete a külföldi államokkal, különösen pedig Ausztria-Magyarországgal szemben most még nehezebb lesz. Ausztria-Magyarország már az 5 márkás vámokat is magasnak tartotta, természetesen a 6 márkás vámokba még kevésbé nyugodhatik bele, úgy hogy nem igen valószínű, hogy monarchiánk a kereskedelmi szerződést ily körülmények között meg fogja-e újítani Németországgal.

A szerb trónöröklés kérdése.

A »Glas Zrnogorza«, a cettinjei hivatalos lap szerint Vukovics Gavro, montenegrói külügyminiszter azért utazott Belgrádba, hogy Miklós fejedelem és Mirkó herceg nevében megnyugtassa Sándor királyt a trónöröklés kérdésében. A kommuniké kiemeli, hogy ez a kérdés, tekintettel a szerb király fiatalására, még nem akut és Sándor királyt és Draga királynét a montenegrói fejedelem testvéries érzelméről biztosítja. Másrésztől azonban azt állítják, hogy Vukovics utazásának az a célja, hogy Mirko hercegnek belgrádi látogatását előkészítse.

A pápa jubileuma.

Vaszary Kolos bibornok-hercegprimás főpásztori körlevele értelmében a pápa jubileuma alkalmából tegnap a főváros összes katolikus templomaiban hálaadó istentiszteletet tartottak.

A hivatalos isteni tisztelet az Egyetemi templomban volt, melyet erre az ünnepélyes alkalomra délszaki növényekkel gyönyörűen feldíszítettek.

A templom már jóval kilencz óra előtt igen előkelő közönséggel telt meg. Az egyetemi ifjak Szent Imre egyesülete zászlaja alatt jelent meg; több padsorban a szürke néni-kék foglaltak helyet. A szentély piros posztóval bevont padjaiban foglaltak helyet: gr. Zichy Nándor, gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke, Bende Imre, Hettyey Sámuel, gróf Csáky Károly, báró Hornig Károly, Firczak Gyula, Szmeccányi Pál, Várossy Gyula, Radnai Farkas püspökök, Fehér Ipoly főpápa, Krizsán Mihály pápai kamarás, az egyetemi templom gondnoka, dr. Demkó György hittudományi dékán, Rapaius Rajmund egyetemi tanár, az autonómiai kongresszus számos tagja és sok más előkelőség.

Az istentiszteleten Császka György kalocsai érsek pontifikált, ki pontban 9 órakor érkezett meg a templomba, hol a papok fogadták.

Az érsek, a papság a főoltárhoz vonult, mialatt a kóruson az »Ecce cernos mag-

világtörténelemben is, de — minék szaporítsuk a szót — egyikük sem volt Szent Imre herceg neje.¹

A másik, Szent Imre nejeről beszélő kutforrás, a Kielce közelében fekvő Iysa-gorai swieto-kryzki (szent-kereszt) monostor évaönyve, az »Annales sanctae crucis Polonice« így szól: »Ad annum 966. Stephanus rex genuit filium dictum Emerich, et post decem annos contraxit amicitias cum Meszkone rege Polonie, ita quod Emerichus duxit filiam Meszkonis quasi vi compulsus per patrem et per nobiles terre, qui veniens in Gnesnam et Poznamiam cum uxore virgine virgo mansit. Tandem eundo de Polonia e converso Ungariam cum Meszkone, venerunt in Ciliciam causa venationis cervorum, qui crastina die instinctu Spiritus sancti et visione angelica veniens personaliter ad Calvum montem, donavit sanotam crucem, quam in pectore deferabat, ipsi ecclesie et fratribus sanc i Benedicti.«²

Vizsgáljuk meg most ezen kutforrás hitelét. Régen ki van mutatva, hogy e kutforrás csak 1270 táján készült s a benne foglalt adatok részben régi krakkai följegyzéseken alapulnak. Azonban éppen a Szent Imréről szóló rész önálló s azért 1270-nél nem régiebb.³ E szerint

¹ Bresslau: Jahrbücher des deutschen Reichs unter Konrad II. 234, 273.

² Monumenta Germaniae. Scriptores. XIX. 667. Monumenta Poloniae, III. 60. 61.

³ Zeissberg: Die polnische Geschichtsschreibung des Mittelalters, 43.

ezen elbeszélés szerzője sem közvetlen tanu arra, ki volt Szent Imre neje, hanem csak közvetett, s tudásának forrása nem egykoru tanuak följegyzése, hanem csak nemzedékről nemzedékre szóval átadott értésítés, azaz hagyomány.

Mint a hagyományok nagy része, úgy ezen elbeszélés is összezavarja az egyevű személyeket; nevezetesen II. Meskót egy személynek veszi I. Meskóval. Ebből folyik másik tévedése is. Azért fűzi ez eseményt a 966-ik évhez, mert I. Meskó uralkodásának kezdetétől ezt az évet tudta. Ez szemmel látható, de nagyon könnyen érthető és megbocsátható hibája ezen hagyománynak.

Azonban ettől eltekintve, illetőleg az elbeszélést Szent István kortársának, II. Meskó lengyel királynak uralkodása idejére áttéve, az nemcsak semmi lehetetlen nem tartalmaz, hanem ehhez képest az 1025—1031. évek eseményeivel összefügg.

II. Meskó lengyel király, mint Bresslau kimutatta, 1013-ban kötött házasságot Richenzával, a lotharingai palatinus leányával.⁴ Föltéve hogy e házasságból származott gyermekek közt Kázmér volt az elsőszülött, még akkor is bátran születethetett Meskónak leánya az 1015-ik esztendőben, s ez 1028-ban már életének 13—14. esztendejében járhatott. Kell-e magyaráznom, hogy a középkorban 13—14 éves királyleányok már házasságra léptek, tehát II. Meskó-

⁴ Bresslau id. m. 99—100.

nak leánya is 1028-ban vagy 1029-ben Szent Imre herceg neje lehetett? Kell-e bizonyítani, hogy az olyan negyedfoku verrokonság, a minő Szent Imre és II. Meskónak ismeretlen nevű leánya közti fennállott, a középkorban sem volt föltétlenül akadály a házasságnak, mert a királyi családok ez alól a pápától gyakran fölmentést nyertek?

Hogy e házasság egyuttal politikai szövetség megerősítését szolgálta, azt az elbeszélés világosan mondja: »Stephanus . . . contraxit amicitias cum Meszkone Polonie rege, ita quod Emerichus duxit filiam Meszkonis.« Az események is ily szövetség létét mutatják.

Szent Henrik, első királyunk sógora, 1024. jul. 13-án, meghalt. Utóda II. Konrád császár föllevenítette azt a szándékot, hogy a nyugati és keleti császárság házassági kötelékekkel erősített szövetségre lépjen, s e végből 1027-ben követséget is küldött Konstantinápolyba. Szent István királyunk fölismerte azt a veszélyt, mely ebből a két hatalmas császárság közé ékeket magyar hazára hárult volna s azért II. Konrád császár követét a határról visszautasította, az átvonulást hazánk területén neki meg nem engedte.⁵

Ez tette után Szent Istvánnak szövetséget kellett keresnie, s ki lett volna jobb szövetséges, mint Lengyelország, a német hatalom terjeszkedésének évtizedek óta fő akadályozója? Szent Imre herceg számára feleséget kellett

⁵ Bresslau id. m. 236.

nas-t énekelték. Ezután megkezdődött a mise, melyben az érseknek segédkeztek: *Klinger István* és *Kisfaludy Béla* egyetemi tanárok *Zündel Péter* kanonok, *Révai Tibor* udvari pap, dr. *Purt* és dr. *Glattfelder* tanulmányi felügyelők és számos növendékpap. Mise alatt a kóruson, Császik István karnagy vezetésével, Deschermier nagymiséjét adta elő a növendékpapok kara, mise végén pedig a pápai himnuszt énekelték.

Mise után az érsek áldást osztva távozott a templomból.

A német hivatalos lap a pápa jubileumáról.

XIII. Leo pápa jubileuma alkalmából a *Nord. Allg. Ztg.* a következőket írja: Ertjük katolikus polgártársaink hódolatteljes érzelmeit e ritka jubileum évének kezdetén. Leo pápa kormányzatának fényes helyre van igénye az egyház történetében. A pápaság eszméjét annyira megtestesíti ő, mint régóta egyetlen elődje sem.

Ezzel az eszmével az új német birodalom, mely nem törekszik többé középkori értelemben a világalomra, elfogulatlanabban áll szemben, mint a régi szent római német birodalom. A császár és a pápa évtizedek óta megegyeznek abban, hogy mint két szuverén a nemzetközi jogi udvariasság formái közt érintkeznek egymással és a tiara mostani viselője kormányzatának legértékesebb sikereit a német nagyhatalomhoz való viszony bölcs ápolásának köszönheti. Az az előzékenység, melylyel ebben a Hohenzoller-császároknál találkozott, hasznára van a pápaság nemzetközi tekintélyének. A császár személyesen is a legőszintébb szimpátiával viseltetik a tiszteletreméltó egyházfejedelem iránt, mely rokonszenve tulmegy a szuverének között szokásos udvariasság értékén. Az üdvözlő küldöttségek közül nem fog hiányozni a császár külön követsege.

TAJÉKOZTATÓ.

Márcz. 1. A nőegylet hangversenye a Sasban

A városi tisztújítás.

Nagyvárad város törvényhatósága még csak a múlt héten tűzte ki a tisztújítási napot jövő hó márczius 20-ra s már is megindult a kombinációk egész sorozata; különösen egyik helybeli lap érdeklődik nagyon és félti a jelenlegi tanács tagjait, a kik eddig boldogították a várost.

Már hetekkel ezelőtt megírta, hogy nincs szükség idegen Messiásokra sem a polgármesteri sem a többi tisztviselői állásoknál, hanem maradjanak meg a régi és a régi rendszer, — különösen pedig a polgármesteri állásra sehogy sem szeretnének valami önálló, független és erős kezű férfit látni, a ki a régi, könnyelmű rendszert megváltoztatná.

Már pedig ha valaha szüksége volt Nagyvárad városának olyan polgármesterre, a ki nemcsak tekintélyével, hanem képességével fogva is hivatalra legyen egy elavult régi rendszer megváltoztatni, úgy ennek szükségessége most teljesen beállt; szükség van olyan vezetőre, a ki fátyolt vehetne a múltban történetekre és teljes erővel igyekeznék a városházán egészséges és reális állapotokat teremteni.

Nagy feladat vár tehát e város törvényhatóságának képviselő testületére, hogy a város polgármesteri székébe oly férfit jelöljön, a kiben e város lakossága teljesen megbízhat s a ki elég erős legyen úgy testben mint lélekben, mindenféle felső és alsó befolyásoknak ellentállani. Különösen hogy arra kell nagyon vigyázni e város képviselő testületének, nehogy a választásnál olyan hibát kövessen el, mint a legutóbbi polgármester választásnál, hogy pártokra szakadozva oly egyéniség jusson a polgármesteri székbe, aki a reá várakozó nagy feladatoknak megfelelni nem képes.

Főleg most, a midőn a város anyagi zavarokkal küzd, hogy a nagyobb kölcsöneit sem képes előnyös módon konvertálni, nagyon meg kell választani az arra alkalmas embereket.

Egy választó polgár.

UJDONSAGOK

- Febr. 27. Kath. Szabad Liceum bőjti estély a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.
Márcz. 13. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.
Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.
Apr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.
Apr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

* Az »aranyenyasszony«. Ötven évi zavartalan házasság a ritkaságok közé tartozik. A bécsi aranylakodalom iránt, amelyet pénteken fognak megülni *Rajner* főherceg és neje: *Mária* főhercegnő, már azért is nagy az érdeklődés, mert a *Habsburg* házban ez az első eset, hogy ilyen ritka családi ünnepre van alkalom. Bécsi lapok sokat irnak az »aranyenyasszonyról«, *Mária* főhercegnőről, a hős *Károly* főherceg leányáról. Már leánykorában elsőel műveltséget szerzett. Öt nyelvet tanult meg, azonkívül a festésben és zenében gyakorolta magát. Még most is; hetvenhat éves korában, mikor már évek óta gyöngeszeme miatt olvasni nem tud, élénken érdeklődik történelmi, földleirő művek iránt, amiket fölolvastat. Házassága nem volt megáldva gyermekkel és ezért meleg szeretetét egész életén át szegény gyermekekre terjesztette ki.

* Felolvasás a »Nagyvárad-i jogászegylet«-ben. A nagyvárad-i Jogászegylet tagja dr. *Agoston* Péter jogakadémiai tanár ur február 22-én, szombaton délután 5 órakor a kir. törvényszék I. emeleti tanácstermében a »Causa traditionis«-ról felolvasást fog tartani. A felolvasásra, melyen az egylet vendégeket is szívesen fogad, az egylet tagjait meghívja a Jogászegylet elnöksége.

* Tisztogatás a belényesi járásban. A belényesi járásban nagyon elhanyagolt állapotban volt a közigazgatás. A szegény lakosság hiába panaszkodott a különféle visszaélések ellen. Az általános tisztújítás óta, az új főszolgabíró *Horváth* Endre erélyes kézzel fogott a bajok orvoslásához. Sorba vizsgálja a közseégeket s már is sok olyan dolgot tapasztalt, amelyekből kifolyólag személyváltozások lesznek a járás jegyzői karában. Már eddig is több jegyző beadta a lemondását.

keresnie, s mivel Németországban és Görögországban az előzmények után nem kaphatott, Franciaország pedig távol esett, hol kaphatott volna fiához méltóbb rangu feleséget, mint Lengyelországban? Ennek királya 115-től kezdve 1031-ig, bármennyire mérgeződtek is a németek miatta, mégis csak koronás király volt. *Regalis prosapia*-ból származott leányt csakis ennek a házában találhatott a magyar királyi herceg. S hogy talált is, azt a németek 1029-iki és 1030-iki magaviselete eléggé elárulja.

A német császár 1029-ben nagy hadat indított a legyelek ellen s ostromolta, bár sikertelenül, Bautzent.¹ Azonban ugyancsak a németek megtámadták még pedig az udvari krónikás szerint is ok nélkül, azaz a magyarok előző betörése nélkül hazánkat is, Szent István pedig a kölcsönt visszaadta.² Ezen támadásnak csak úgy van értelme, ha magyar és lengyel királyi családok közt szövetség vagy legalább is családi összeköttetés volt s így a dühös németek a lengyeleket akarták útni a magyarok megtámadása által is.

Látszólag furcsa, érthetetlen a németek magaviselete 1030-ban is. Ez év elején II.

¹ Bresslau id. m. 277.

² Reichenau Hermann szavai: »1030. Counradus imperator iam dudum inimicitias cum Stephano rege Ungarorum conflatis« Wippo szavai: »eodem tempore multae dissensiones inter gentem Pannonicam et Bajoarios, culpa tamen Bajoariorum factae sunt.« Bresslau id. m. 297.

Meskó betör Németországba, rettenetes rombolást mível ott. A császár a Rajna-mentérisiet Lengyelország felé; máj. 17-től jun. 1-ig Merseburgban tanácskozik s akkor egyszerre megfordul, lemegy Regensburgba s jun. 21-én már indul hazánk ellen.¹ Hazánkon áll bosszút a lengyelektől szenvedett sérelmek miatt? Érthetetlen ez, de ha tekintetbe vesszük a swieto-kryzki elbeszélésben érintett szövetséget a lengyel és magyar királyi családok között, nagyon is érthető. Előbb a gyanútlan s részben készületben magyarral akart II. Konrád elbánni, mert tudta, hogy a lengyel akkor ugyanis a kezébe kerül.

Talán az itt elmondottak is eléggé emelik a swieto-kryzki évkönyvek elbeszélésének értékét, de mégsem ezek bírnak rá, hogy azt hitelesnek fogadjam, hanem a többi, az elbeszélő előtt teljesen ismeretlen tanukkal való egyezés.

Ismeretes dolog, hogy Szent Imre herceg szövetségi fogadalmá csak halála után pattant ki: »corpore dissoluto . . . sponsa sua testimonium virginalis vite ei perhibuit et familiaris minister, qui viderat frequenter et audierat. ultra non abscondit.«² Szent István 1027-ben jött összeütközésbe II. Konráddal, 1029-ben pedig a németek már úgy viselkedtek Magyarországgal szemben, mint ellenségük szövetségével szemben. E szerint a szövetségkötés

¹ Bresslau id. m. 290, 292, 294, 298.

² M. Florianus: Hist. Hung. Fontes Dom. I. 135.

és ennek házassággal való megerősítése 1028-ban vagy 1029 elején történt. Már most, ha Szent Imre 1028-ban feleségül veszen egy 13—14 éves leányt s azzal szövetségben él 1031-ig, vagyis haláláig, nagyon érthető, hogy az ő szövetségi fogadalmát előbb senki sem gyaníthatja, hiszen 13—16 vagy 14—17 éves, esetleg fejletlen nőtől gyermeket még senki sem várhatott s annak elmaradása felől jözanul senki sem kérdezősködhetett.

Még ismeretesebb a hildesheimi évkönyvek azon följegyzése, hogy Szent Imre herceg életét vadászat közben vadkan oltotta ki.¹ Ezzel ismét pompásan egyezik a swieto-kryzki elbeszélés azon adata, mely szerint Szent Imre »causa venationis cervorum« — szarvasvadászat kedvéért — ment a Lysagora környékre. Ezen megegyezés, ezen középkori felfogás szerint szent ifjuhoz alig illő foglalkozás (vadászat) följegyzése bizonyítja, hogy a swieto-kryzki évkönyvek írójának Szent Imréről biztos értesülése volt, biztosabb, részletesebb, mint a herceg XII-ik századbeli magyar életírójának.

De azt kérde valaki, hogyan maradhatott fön ez az értesülés, ez a hagyomány 1031-től 1270-ig, addig, míg betűkkel meg nem örökítették? Megmondhatjuk, ha megvizsgáljuk, mi lehetett a swieto-kryzki évkönyvek elbeszélésének célja? Nem az, mit Pauler

¹ Mon. Germaniae, III. 98.

* **A városház építése.** A városháza építését, melyt az állandó kedvező idő bekövetkezik, nagy erővel megkezdte ifj. *Rimanóczy Kálmán* építész. A városháza építésére felügyelő bizottság tegnap délután ülést tartott a helyszínén. A terveket vizsgálták felül s a mutatózó, mintegy 60 cm.-nyi eltérést vitatták meg, továbbá egyes falak vastagságát állapították meg. A monumentális épület még a folyó évben tető alá kerül.

* **A Magyar Tudományos Akadémia vagyona.** Szily Kálmán az »Akadémiai Ertesítő« új füzetében közzétette főtitkári jelentését a Magyar Tudományos Akadémia vagyona vonatkozó 1901. évi számadásokról. A jelentés szerint az 1901. december 21-én az Akadémia vagyona 5,401.125 korona 57 fillért tett s ebből 2,000.000 tisztán csakis 25.000 koronát, a többi pedig 148.000 koronát (valamivel több mint 4 százalékot), tehát összesen 173.000 koronát jövedelmezett. Könyvek eladásából (ide nem értve a Könyvkiadó Vállalatot), most már 12 év óta, évenként 18.000 koronával több folyt be, úgy hogy az Akadémia az országos segélylyel együtt ez idő szerint mintegy 200 ezer koronát fordíthat évenként irodalmi és tudományos czélokra. Ennek kétharmadát (133 ezer koronát) az osztályok és bizottságok rendelkezésére adja, egynegyedét (mintegy 50 ezer koronát) tudományos társulatok s vállalatok segélyezésére, a többit pedig jutalmakra, pályadíjakra fordítja.

* **Nem lesz fedett csarnok az állomásnál.** Amíg Győrben, Debreczenben, Aradon s még több más vasuti állomáson 1—2 millió forint költséggel monumentális vasuti pályaházakat épített a kereskedelmi miniszter, az óriási forgalmu s szűknek bizonyult nagyváradi vasuti állomás épületét 200.000 forint költséggel toldozzák-foldozzák ki. Az állomásnak eddig volt egy hosszú és széles fedett csarnoka, amely alatt a vonatok eddig megállottak s a legzimankósabb időben sem ázott meg a ki- és beszálló közönség. A mostani építkezéseknél lebontották ezt a födemszerkezetet, amint hivatalosan nevezik. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara felterjesztéssel élt, amelyben fejtegette különösen közegészségügyi szempontból a födemszerkezet szükségességét s rámutatva egyes városok állomásaira, kérte a födemszerkezet újból leendő felépítését. A kereskedelemügyi minisz-

Gyula vél¹ hogy i. i. Szent Imre élettrajzá-
nak hiányát pótolja. Hiszen a swieto-kryzki
évkönyvek készítője nem is ismerte a Vita
sancti Emerici legendát, mert sem Imrét, sem
az atyját nem mondja sanctus-nak. Az ő el-
beszélése végén pattan ki világosan a följegyzés
czélja. Az volt a cél, hogy az utódok-
nak tudtára adja a lya-gorai egyház egyik
régii melkeresztjének eredetét. Ez a cél,
mely 1270 táján feljegyzésre, megörökítésre
biztította a swieto-kryzki évkönyvek készítő-
jét, serkentette az ő elődeit is, hogy a melke-
reszt történetét az utódoknak szóval elmond-
ják s így azt az emlékezetbe fentartsák.
Epen abban van a hagyománynak fő becsé,
értéke, hogy volt mihez kötni s így mintegy
állandósítani; azonkívül állandó, szét nem
szórt testület, egy monostor lakossága őrizte
azt s adta át az utódoknak.

Mindezeknél fogva azt hiszem, nem okada-
tolatlan abbéli véleményem, hogy Szent Imre
herceg neje II. Meskó lengyel király ismeret-
len nevű leánya vala. Hogy mily nagy szeren-
csétlenség volt mind hazánkra, mind Lengyel-
országra nézve e házasságnak oly hirtelen,
gyászos vége, annak fejtegetése már nem ide
tartozik.

¹ A magyar nemzet története az Arpád-házi kirá-
lyok alatt, I. 530.

ter azonban a kérelmet nem teljesíti, mert
közegészségügyi tekintetben nem találja kel-
lőleg indokoltnak, közbiztonsági szempontból
pedig nem látja szükségesnek a fedett csarnok
felépítését. Egy hosszú, fedett folyosó lesz az
állomás s az a miniszter szerint elég.

* **Letartóztatott lövöldöző.** Tegnap dél-
után fél 2 óra tájban a László-malom mellett
levő Siegfried-féle korcsma udvarán *Forrás*
Károly szentjánosi földműves erősen ittas álla-
potban revolvert rántott s az udvaron levő falu-
beljei, valamint házbeliék csoportjába lött. Al-
lítilag az ivóban levő *Vékony Paraj János* nevű
falubelijét akarta lelőni. A dühöngő embert, mi-
előtt másodszerülhetett volna, legyűrték. A rend-
őrségre vitték, ahol lezártatták.

* **Kiss László fegyelmi ügye.** Tegnap tár-
gyalta a fegyelmi bizottság *Kiss László* anya-
könyvi helyettes fegyelmi ügyét, ki nem szán-
dékosan elkövetett hibák és mulasztásokban
találván kifogásolhatónak, 100 korona pénz-
bürségre és az elveszett iratokat illetőleg fele-
lősségre ítélte. A tárgyalás alatt igaznak bi-
zonyult az a vád is, hogy *Kiss László* az
egyik felekezeti lelkészét többször értesítette,
de ezt csak udvariasságnak és előzékenységnak
vette a fegyelmi bizottság, melynek tagjai vol-
tak: *Beöthy László* főispán, *Papp Miklós*,
Rádl Odón, *Miskolczy Barna*, *Rimler Károly*
és *Istvánffy István* aljegyző. Mint értesülünk,
az ítélet ellen felebbezést fognak benyújtani a
belügyminiszterhez.

* **Háboru esetére.** Egy bajor utászvezetős,
von *Renauld dr.* kiszámította, hogy Németor-
szágnak 1922-ben több, mint 4,864.000 kikép-
zett és 5,361.000 nél több, nagybárá ki nem
képzett katonája lesz, összesen tehát 10,245.000
ember! A hármasszövetségnek együttvéve
8,204.000+9,330.000=17,500.000 ember fog
rendelkezésre állni, a kettős szövetségnek
(Orosz- és Franciaország) pedig kerek 20 mil-
lió! Ami ezeknek a tömegeknek mozgósítás
esetében való fenntartását illeti, kiszámította,
hogy a német hadsereg naponta 6105 millió
márkát, havonta 1845 millió márkát és éven-
ként 92 milliárd márkát emésztene fel. A hár-
masszövetségnek hadserege naponta 105, ha-
vonta 3100 milliót és évenként 37 milliárdot
követel fenntartására, a kettős szövetség hadse-
rege részére a megfelelő számok: 120 millió,
3600 millió és 43 milliárd.

* **Elveszett részvények.** Aradról írják:
Stoll Károly itteni előkelő iparos tegnap az
utczán mintegy *huszazer forint értékű részvé-
nyeket* vesztett el. A dolog úgy esett, hogy
Stoll az Aradi ipar- és népbank pénztáránál a
nevezett intézet 26 részvénye után beváltotta
a szelvényeket, melyekért összesen 1300 ko-
ronát vett fel. Midőn lakásába ért, észrevette,
hogy a részvények eltűntek kabátja zsebéből,
a hová azokat tette. *Stoll* azonnal jelentést
tett a rendőrségnek, a mely a nagyobb városok
rendőrkapitányságát táviratban értesítette
az eltűnéseiről s egyben az alábbi körözést
adta ki:

»Körözés. *Stoll Károly* nevére kiállított
26 darab egyenkint 400 korona névértékű
aradi ipar- és népbanki részvény elveszett.
Sürgős körözést és eredmény esetén érte-
sítést kérek. A részvények számai a követ-
kezők: 433 754 765 756 757 914 915 916
923 924 1283 1284 1286 1285 1287 1288
2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202
2203 2204 2205.«

* **A csillagvárosiak panasza.** A városi
tanácsban évek óta vitatkoznak azon, hogy a
város elhagyott utcáinak kövezésére kellene
valamit tenni, mert a város utcáinak kéthar-
mad része olyan állapotban van, mintha nem
egy fejlődő város, hanem valamelyik félreeső
mezőváros tanácsának a gondozása alatt lenne.
Egyik tisztviselő a másikra hártja az utcák

jó karba hozásának a munkáját s ennek a
huzavonának a közönség adja meg az árát.
Ezért állandó a panasz. Legujabban *Csillag-
város* városrész lakossága panaszkodik. Őt
petróleum-lámpa van a városrészben felállítva,
de ebből csak három pislákol. A mióta a vá-
ros a borszáritók engedélyezésével boldogi-
totta ezt a szerencsétlen városrészt, a sok
kocsiközlekedés még jobban felvágta úgy is
járhatlan utjait. Végül azt panaszolják, hogy
a vízvezetési hálózatból is alig juttatott vala-
mit részükre a város bölcs gondolkodása.
Ezeknek a bajoknak az orvoslását kérik a
szegény csillagvárosiak, előreláthatólag hiába.

* **Negyvenkét évig szolgált.** A hosszú
becsületes szolgálat erkölcsi jutalmazására
rendszeresítette a földmívelésügyi miniszter azt
a díszérmet, amelyet az egy helyben 40 évig
szolgáló alkalmazottak nyernek kitüntetésül.
Nagyvárad város szolgálatában is van olyan
egyén, aki már 42 éve szolgálja a várost.
Kassay István mező-bíró, tiszt. rendőrbiztos
1860. évben lépett Nagyvárad város szolgálá-
tába mint rendőrnegyedes. Azóta szakadatla-
n a város szolgálatában van. 1871-ben ne-
vezték ki mezőbírónak, mely tisztet jelenleg
is megelégedésre tölt be. Megérdemelné a vá-
ros ezen derék alkalmazottja, hogy az el-
ismerés vele és működésével szemben is meg-
nyilatkozzék.

* **Felmentett tisztviselő.** A fegyelmi vá-
lasztmány tegnap foglalkozott *Ragány János*
főszámvevő ellen saját maga által kért fe-
gyelmi ügygel. A választmány tekintettel arra,
hogy a vámszedés a városi tanács által ke-
zeltetik, s így közvetlen ezért a főszámvevő
nem felelős, ellene a fegyelmi eljárást meg-
szüntette. — *Bacz Endre* ellen engedelem nél-
kül való eltávozás miatt indított meg a fe-
gyelmi, de a választmány, mivel kitűnt, hogy
bár távozását nem közvetlen az irodaigazgató-
nak jelentette ugyan, de távollétéből tudomás-
al birtak az irodában s mivel ezen elmara-
dása által semmi hátrány sem állott elő, a
fegyelmi eljárás *Bacz Endre* ellen is meg-
szüntettetett.

* **Könyves Kálmán koronázási tem-
poma.** A *Zára* közelében fekvő *Biogradban*,
mint a P. N. írja, ásatás közben régi falakra
bukkantak, melyek egy történelmi nevezetes-
ségi templom maradványai. Ebben a tem-
plomban koronázták meg a XI. században
Könyves Kálmánt Horvátország és Dalmácia
királyává. A bazilika alapfalai már egészen
szabadon állanak, több márvány és terrakotta
díszítés is napfényre került, azonkívül egy cibo-
rium és keresztelő medence maradványaira
bukkantak. Az ásatásokat tovább folytatják.
Vagy 30.000 köbméter föld felhányására van
szükség, hogy e történelmi emlék teljesen
hozzáférhetővé váljon.

* **A belényesi vasut katasztrófája.** A
belényesi vasuton szerdán délután történt sze-
rencsétlenség híre megyszerte nagy szenzá-
ciót keltett. Tegnap sokan utaztak ki a hely-
színére, a hol a munkások sokasága dolgozott
az összeroncsolt pálya helyreállításán és a
mozdonyok kijávitásán. Nagyváradról egy csa-
pat géplakatos már a szerencsétlenség éjjelén
külön vonaton ment a katasztrófa színhelyére,
azonkívül Debreczenből is vittek lakatosokat.
A kocsik roncsait eltakarították, a gépet any-
nyira javítják ki, hogy vontatni lehessen s be-
kerülnek a gépjavitó műhelybe. A forgalom
sokat szenvedett, mert néhány mozdony a
szerencsétlenség időpontjában a Vaskóh felé
eső vonalon volt s most is ott vesztegel. Az
átszállás sok bajjal és késedelemmel bár, aka-
dálytalan. A munkálatokat *Bocz Jenő* mozdony-
felülvizsgáló vezeti. A katasztrófa okának ki-
derítésére folyik a vizsgálat.

* Találtatott egy szürkés barna színű kutya; tulajdonosát ez uton figyelmezteti a rendőrség, hogy ma délig vitesse el a rendőrségről az állatot.

„Ébredünk.”

A »Magyar Allam« hasábjain 1871-ben élénk eszmecserék folytak a „Kispapok lapja” megindítása ügyében. Az indítványt a lobbanékony ifjú lelkesedés szülte, a mely sok tekintetben magán is viselte ennek a bélyegét. Az indítványozó *Sümeghy Kálmán* volt. Jöttek is seregestül a válaszok, a melyeknek jó része az indítványt olyan alakban (hogy t. i. tisztán szépirodalmi lap legyen!) kivihetetlennek találta s így a »Kispapok lapja« megmaradt eszmének, a mely »megtestesülés nélkül az elfeledtetés átkos lomtárába került.« Ezt írta az utolsó cikkző ötvendékpap, a ki fájdalommal vette bár tudomásul az eszmének akkoriban még meg nem valószínűsítését, de sorait azzal az erős hittel fejezte be, hogy az eszmét csak »egyidejűleg« tekinti megholtnak, majd nem-sokára »a feltámadás hajnala derengeni fog felette.«

Azóta aludt az eszme s 30 hosszú év után testet öltött. A magyar katholicizmus 900 éves jubileuma alkalmából a magyar kath. ötvendékpapság is kongresszust rendezett, a melyen egyik lelkes ifjú levita, *Puzs Szilárd*, azzal az indítvánnyal lépett a kongresszus elé, hogy egy a kispapok szellemi érdekeit szolgáló lapot indítsanak meg. Az eszme lelkesedésre talált, a kongresszus elfogadta, elvben minden iskola magáévá tette. Már-már azt gondoltuk, hogy a letárgyalt, elfogadott indítvány újra csak a türelmes papiron marad. Nem! A magyar kispapok lapja »Ébredünk« czimen főmagasságu *Vasary Kolos* bibornok-hercegprímás és főm. *Schlauch Lőrincz* bibornok-püspök urak legfőbb védnöksége alatt az esztergomi főegyházm. hatóság jóváhagyásával megjelent. S ez nem unikum. A cseh kispapságnak a lapja immár 36 évfolyammal büszkélkedik homlokán. Msgr. *Berardi* püspök kispapjai részére adja ki a »Lera novella«-t. S maga *XIII. Leo* ő Szentisége a kispapok lapját igen szívesen fogadta. Ugyanis *Berardi* említettem lapját véve *Rampolla* utján, azt válaszolta ő Szentisége: »Az a gondolat, hogy folyóirat segítse elő és tökéletesítse s kispapság kiképzését, teljesen megnyerte a Szentatya tetszését...«

Szükséges volt-e e lapnak a megindítása? Feleljen erre dr. *Várossy Gyula* ő méltósága, aki a lapba irt előszavában ezeket mondja: »... a magyarországi ötvendékpapság szellemi és lelki önművelődésének eszköze (t. i. e lap), a magyar egyházirodalmi iskolák összekötő kapcsa, együttes és szervezett munkálkodásának közös gyakorlótere, testvéri érzületük és testületi szellemük ápolója.« Fontos szavak! Jó szolgálatot fog tenni e lap oly anomáliának az elkerülésére, amilyen már megtörtént. Valamelyik iskolának évi kiadványa — rendszeren fordítás — épen javítás alatt volt, s mig ez történt, azalatt a másik iskola ugyanarra a munkára hirdetett előfizetést!

E lap a kispapok érdekeit szolgálja ugyan, de nem kizárólagosan, amit az első szám tartalma is eklatánsan bizonyít. Sajnáljuk, hogy a lapban megjelent két értekezésről nem mondhatjuk ki a bírálóit, mert folytatása ezután következik, de tény, hogy e két cikk bárhol is megállja a helyét. *Vegele* Lajosnak nagy gondra való tanulmánya a »Keresztény demokraciá«, amely igen aktualis. A másik cikk e lap hasábjain is jól ismert *Zsák* Adolf tollából került ki. *Leményi* János fogarasi püspökről, az oly válságos időkben, a 48. években volt egyházfő, az igazi román hazafiról, akit ellenfelei oly gyanus színben tüntettek fel, nyújt érdekes történeti képet, amelyet a vonzó előadás még értékesebbé tesz. A komoly oldal mellett nincs teljesen háttérben a szórakoztató sem. Két gyönyörű költemény bőven kárpótolja az ebeszélés hiányát. A lapnak igazán gyönyörű kötetű része ez, s szeretnők, ha szemelvényekben tudnánk erről tanuskodni, de a hely szűke ezt meg nem engedi. A lap három utolsó rovata, amelynek egyike egyes dolgokról szól igen ügyesen, a másik a kath. nagyvilágról

nyújt érdekes képet, a harmadik pedig az irodalmi iskolák belső életét tárgyalja, szintén gondos kezekre vall.

Ez az első szám valóban oly magas színvonalon áll, amely bátran következtetni enged a lap szép jövőjére. Ez a komoly törekvés mindenestre megérdemli a legmesszebbterjedő érdeklődést a lap iránt s így meglesz az apostoli lelkületű *Várossy* püspök ur óhaja, hogy e lapnak »hosszu sikerekben gazdag élete« legyen. Kiállításra oly díszes, amely felülmulja minden lapét, s a *Stephaneum* nyomdát dicséri. Hiszünk is, hogy az »Ébredünk« széles körben fog elterjedni és mindenütt szívesen látott vendég lesz. Előfizetési ára valóban oly csekély (egész évre 3 kor!) hogy mindenkinek hozzáférhetővé teszi a lapot. Megjelenik minden hó 15-én 3 ivnyi terjedelemben. Megrendelhető a budapesti ötvendékpapság egyházirodalmi iskolájánál.

Belényesi.

IRODALOM.

Arany János hún éposza.

Ily czímmel irt egy hosszabb lélegzetű tanulmányt *Pap* Illés tanár, a nagyváradi prem. rendi főgimnázium volt jeles diákja, a budapesti »Biharmegyei Körnek« több éven át volt elnöke.

»Arany Buda halála« czimű éposza az irodalomban mindeddig nem nyerte meg a teljes méltánylatot: az igazi és egyetemes megértést. Ezekkel a szavakkal vezeti be értekezését *Pap* Illés és ebből már látjuk, hogy helyes nyomon jár, mikor a kevés érdeklődést fel akarja emelni. Tanulmánya során egymás után bukkanunk olyan jelességekre, amelyek ezt az époszt a magyar szellem egyik legbecsesebb alkotásává teszik. A fejezetek czime már mutatja, milyen sorrendet követ *Pap* vizsgálódásai során:

- 1 Tolditól Buda haláláig.
- 2 Buda halála készültében és megjelenésekor. A hún trilógia-tervek.
- 3 Buda halálának és a trilogia-töredékeknek fogadtatása.
- 4 Buda halála elemzése.
- 5 Buda halála époszaink között.

A fejtegetések ügyesek, világosak. Nagy kár azonban, hogy *Pap* Illés nem vonja le fejtegetéseiből a vágsó következtetést: azt, hogy *Buda halála az első magyar éposz* és hogy ezt az époszt kellene az epikai oktatás központjává tenni. A helyett, hogy *Zrínyi* döcögős nyelvvel, *Homérról*, *Virgiltól*, *Tassótól* lomtárból átvett ócska machinációival és unalmas kidolgozásával gyöttrik a diákokat, sokkal helyesebb volna *Arany* époszával foglalkozni, mely a magyar szellemnek modern és eredeti terméke s a melyből tanulni lehet nemcsak époszi feldolgozást, hanem lélektant, archaeológiát és — gyönyörű magyar nyelvet is. Olyan eredmény ez, melynek eléréséért érdemes volna *Buda* halála hivatott méltatójának sikra szalania.

Egyebekben, ismételjük, a könyv csak dicséretet érdemel. Megrendelhető szerzőnél 2 koronáért.

Irodalmi értesítés!

1. A »Szent Olvasmányok az év különböző ünnepeire« II-ik bővített kiadás, képekkel, díszes vászonkötésben; ára 2 kor.
  2. »Elmélkedések a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedéséről és haláláról« vászonkötésben, képekkel; ára 1 kor.
  3. »Szűz Mária a mi Anyánk« üdvös beszélgetések, díszes vászonkötésben, képekkel, ára 1 kor.
- Mindezen könyvek egyházi jóváhagyással

birnak. Bármentve küldetnek. Lelkészek erga ss. is megkaphatják.

Megrendelhető Kovács Jázon áldozópapnál. *Mária-Pócson*, Szabolcs m.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkosság az utcán.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, febr. 20.

Mult év november 18-án, délután a kis-márjai hetivásárról Pocsajra hazatérő *Gitye* János és *Fekete* Mihály többed magukkal betértek a vámház korcsmába s ott pálinkázni kezdtek. Később *But* János is belépett az ivóba s a szintén pálinkázó *Rácz* Tógyer elől vette az italt, ő maga is ivott s a körülállók is megkínálta. *Rácz* reászólt, amiből heves szóváltás keletkezett. A szóvitát verekedés váltotta fel, a miben már többen vettek részt, *Gitye* és *Fekete* az előttük lévő asztalt felfordították, szétverték s abból egy-egy deszkadarabot ragadtak fel s azzal *Butra* támadtak, kit csak úgy tudtak *Balázs* György, *György* József és a többi társai megmenteni, hogy kitudszkolták a pitvarba, honnan azután elmenekült. De a legények maguk között tovább folytatták a verekedést. *Gitye* egy deszkadarabba előbb *Balázs* s *Györgyöt* sebesítette meg, majd *Rácz* Tógyer felé csapott, mire ez a kezében lévő félliteres üveget vágta *Gitye* fejéhez s kiemenekült a korcsmából. *Gitye* *Feketével* üldözöbe vették a menekült s 150 lépésnyire utól érve gatyaszáránál fogva visszarántották s úgy verték föbe egy deszkával, hogy a szerencsétlen véresen roskadt össze.

A vérengzők ezután egymással kezdtek civakodni.

Rácz Tógyer a szenvedett súlyos sérülései következtében még azon éjjel meg is halt. A gyilkosokat másnap reggel elfogták a csendőrök.

Ezt a bűnpört tárgyalta ma *Nagy* Ferencz elnökléte alatt a nagyváradi esküdtbíróóság, a melyben szavazóbírák *Kepes* Miklós és *Csulyok* Béla voltak, a vádhatóságot *Vámosy* Mihály dr. alügyész képviselte, a védők *Ardeleán* Juszti és *Vágásy* Imre voltak.

A tárgyalás délelőtt 9 órakor kezdődött s az esküdtszék megalakítása után az elnök először a vádlottakat hallgatta ki.

A tanúk kihallgatása után az orvosszakértők véleményét hallgatták meg és a bonczolási jegyzőkönyvet olvasták fel, amiből kitűnt, hogy az áldozat halálát koponyacsonttörés folytán előidézték agyrongcsolás okozta.

A vád- és védőbeszédre péntek délelőtt kerül a sor.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: A zsába.

Szombat: New-York szépe.

Vasárnap: Csepürágók.

A sárga csikó.

Nagyon helyes gondolat volt *Eleméry* Klárikát népszínművekben s egyelőre lehetőleg vasárnap délutánokon felléptetni. Kezdő színészeknek legjobb iskola a népszínmű és legjobb közönség a vasárnapi, mert az inkább lelkesít, mint kritizál.

Meglátzott a jó hatás *Eleméry* Klárikán is. Első fellépte óta nem volt alkalmunk látni s épp azért meglepett a tapasztalt haladás. Biztosabban mozog a színpadon, nem trémáz s kedves, kellemes hangját nem szorítja el többé a félelem. Több gyakorlattal hamarosan egészen be fog válni. Csak gyakorlat, minél több gyakorlat!

S ha már a tanácsnál tartunk, figyelmébe ajánlunk két apróságot, a melyekről jó lesz minél előbb beszélni. Egyik, hogy ne nézzen mindig a zsinórpadrásra; nincs ott közönség. Másik, hogy szokják lassabb beszédhez. A színpadon beszéd közben egyáltalán a sugóra is kell figyelni s ezt nem lehet megtenni pergő beszéd mellett. Színpadi gyors beszédnek nyelvbicsaklás és megakadás szokott a vége lenni. E két apró hiány eltüntetése: higgye el nekünk Eleméry Klárka, nagyon sokat fog sikerén emelni.

A többi szereplő közül igen ügyes volt Krasznay mint Iezig zsidó; kivüle említésre érdemes Pintér, Peterdy és Bognár. —r.

Tenorista és poéta.

A Magyar Színpadban olvassuk a következő apróságot:

A mult héten történt, hogy a Népszínház tenoristája a New-York kávéházban elhaladt egy asztal mellett, melynél csupa ismerőse ült (köztük két csinos színésznő), a nélkül, hogy megemelte volna a kalapját. Nem vette észre a kis társaságot.

Másnap a következő nyílt levelezőlapot kapta:

Nagyságos

Kenedich Kálmán
tenorista urnak

Budapest
(Népszínház).

Ha az ember tenorista és nincs hangja, legalább köszönjön. P. A.

Kenedich megtudta, hogy a kártya kitől eredt. Leült és megírta a feleletet:

Nagyságos

Pásztor Árpád
költő urnak

Budapest
(Budapesti Napló szerkesztősége).

Ha az ember rossz darabokat ír, legalább ne írjon verseket. K. K.

Másnap a következő választ kapta:

Már igen sokszor meg volt az írva,
Mikor fordul meg Offenbach a sirba'. P. A.

Kenedichtől is megérkezett huszonnégy órára rá a felelet:

Offenbach megfordul a sirba',
Ha róla fűzfás dalol,
A Múza is elfakad sirva,
Arkád berkében valahol. K.

A poéta erre ezt a levelezőlapot röpitette tegnap a pósta útján a tenorista címére:

A Múza tegnap este óta
Zokog: »Apolló, ah segíts!
Soha így még meg nem csufoltak,
Verset írt, oh jaj, Kenedich.

De a színészet istennője
Örvend. Van bánatára ír,
Ah! Kenedich nem énekel már,
Mi kéjl! Ezentul verset írl

Mit fog erre felelni holnap Kenedich? . . .

Csepürágók. Az operett-személyzet nagy buzgalommal készül a »Csepürágók« cz. remek muzsikájú, pompás új operettre. Somogyi Károly igazgató fényes díszleteket készítettett e bájos zenéjű operettéhez s Székely Irén teljes ambícióval tanulja illetve próbálja a fő női szerepet. Kivüle a főbb szerepek Lányi Edith, Benkő Jolán, Pintér, Nyárai, Perényi, Bérczi és Bognár kezeiben vannak. A bemutató szombaton este lesz.

A baba. Audrán kedves operettje, mely a mult vasárnap délutánról Amon Margit gyászja következtében elmaradt, vasárnap délután kerül színre.

Elhalasztott premier. A Csepürágók e hétre hirdetett premierje Burrián Károly vendégszereplése miatt a jövő hétre halasztatott. A vendégművész ugyanis csak hétfőn jöhet Nagyváradra s így Székely Irén, akinek a Csepürágók-ban szintén nagy szerepe van, e vendégszereplésből kifolyólag háromszor játszott volna egymásután, ami tekintve Faust »Margitjának« nehéz és fárasztó szerepét, kérdésessé tette volna a hétfőre hirdetett opera előadást.

Burrián Károly újabb fellépése. Burrián Károly, a világhírű tenorista, kit a nagyváradai publikum oly tüntető szeretettel fogadott, kötelező ígéretet tett Somogyi igazgatónak, hogy a legközelebbi hétfőn újra lejön Nagyváradra s eljátsza egyik legkedvesebb szerepét a »Faustot«.

Hisszük, hogy második fellépése iránt — tekintettel az óriási sikerre, mely első fellépését Váradon koronázta — még nagyobb lesz az érdeklődés.

A zsába. »A zsábát«, ezt a nagy sikerrel bemutatott, kitűnő bohózatot hozza ma este színre a színház. A pompás bohózatot még mindig nagy közönség nézte végig s mai előadása alkalmából bizonyára meg fogják ragadni az alkalmat, akik még eddig nem nézhették meg.

A dada. Bródy Sándor szenzációs újdonságából naponta folynak a próbák Peterdi Sándor vezetése mellett s a mű betanulására nagy gondnal készül a Szigligeti-színház személyzete, élőkön P. Szép Oigával, ki a cím-szerepet játssza.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 146.

Idénybérlet 185.

Ma, pénteken, 1902. február 21-én

A z s á b a.

Bohózat.

S Z E M E L Y E K:

Barisard Anatole — — —	Pataky Béla
Colotte, felesége — — —	E. Kovács M.
Leclapierné — — —	Benkő Jolán
Marcinelle, orvos — — —	Krasznay Andor
Suzanne, felesége — — —	P. Szép Oiga
Lehuchois, őrnagy — — —	Bognár János
Zenobia, unokahuga — — —	Kacziány Viola
Casimir, inas — — —	Bérczi Gyula

HELYARAK: Nagypáholy 7 ft., földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 ft. 50 kr. Körszék 1 ft. 20 kr., Támlászék 1 ft. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szombaton, február 22-én

New-York szépe.

Operett.

EGYESÜLETEK.

A Fehér Kereszt közgyűlése. A Nagyvárad Fehér Kereszt-Egylet folyó hó 24-én hétfőn délelőtt felegy órakor a vármegyeház nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tisztelt tagokat és érdeklődőket van szerencsém ezúton tisztelettel meghívni.

Targy: Özv. Des Echerolles Kruspér Sándornának 5 felsége Klotild főhercegnő által adományozott oklevél ünnepélyes átadása. Mezey Mihály, elnök.

TAVIRATOK.

Az autonomiai kongresszus.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. távir.) A mai nap Szapáry Gyula gróf elnöklése alatt folytatták az autonomiai kongresszust.

A 60. §-nál elfogadták a 27-es bizottság javaslatát és Giesswein módosítását elvetették.

A 61. és 62. §-t elfogadták.

A 63. §-nál Szemrecsányi püspök indítványozza, hogy a nagygyűlésen részt vehessenek ugyan a püspökök, de ne szavazhassanak. Mivel a nagygyűlés határozatait a püspöki kar lévén hivatalosan felül vizsgálni, könnyen szorult helyzetbe kerülhetnének.

Ugron Gábor és gróf Apponyi Albert méltányolják Szemrecsányi indítványát.

A kath. kongresszus az indítványt azon megszorítással fogadja el, hogy a kerület más egyházi férfiakat küld a nagygyűlésre, a püspökök szavazata helyett.

A kongresszust holnap folytatják.

Diszpáholy a rendőrkapitánynak.

Szombathely, febr. 20. (Saj. t. táv.) A napokban ideérkezett Balla Kálmán igazgató szintársulatának előadásait karhatalommal akarta a városi rendőrkapitány betiltani. Balla ugyanis a városi rendőrkapitány által követelt állandó ingyen páholyt nem volt hajlandó a kapitánynak a szezonra átengedni. A betiltó kapitányi határozatot felebbezés folytán az alispán megsemmisítette. Es most minden erőszak dacára sem hallgathatja a rendőrkapitány ingyen páholyból a színelőadásokat.

Rajner főherczeg aranylakodalma.

Bécs, febr. 20. Rajner főherczeg aranymenyegzője alkalmából a Pál-templomban istentisztelet volt. Az istentisztelet után Lueger polgármester az alpolgármesterekkel, a tanácsjegyzőkkel és a tanács elöljáróival a főherczegi palotába ment és átadta Bécs városának emlék-feliratát, a mely Bécs városának az uralkodóház iránt való szeretetét és a jubiláló főherczegi pár iránt való szerencsekívánatait fejezi ki. Azután következett a bécsi iskolás gyermekek hódolata. Minden kerületből két fehérruhás polgári iskolai leányka jelent meg. Az egyik leányka virágcsokrot és aranyozott babérágot nyújtott át a főherczegnek és ünnepi verset mondott el. Azután a wiedini polgárság tisztelettel, a mely hódoló feliratot és emlékérmét nyultott át. A főherczegi pár továbbá a tudományos akadémia üdvözlét fogadta, a melynek a főherczeg a védnöke.

Bécs, febr. 20. A király tegnap délelőtt Rajner főherczeg lakására hajtott és aranylakodalmi ajándékkal átadta arczképét és gratulált a főherczegi párnak, azután visszatért a Burgba. (M. T. I.)

Belgrádi fáma.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. táv.) A belgrádi konakban újból hihetetlen hi-

rek keringenek. A legujabb az, hogy a királyi családban még az idén örvendés eseményt várnak. Kíváncsiak vagyunk, mi lehet ez az örvendés esemény?

A deésiek újabb peticziója.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. távir.) A deési kerület országgyűlési képviselőjévé Daniél Tibor választott meg, kinek megválasztása ellen értesülésünk szerint a választók peticziót adtak be. Ok állítólagos kiskorúsága.

A barcelonai ostromállapot.

Madrid, febr. 20. Barcelonából jelentik telefonon, hogy este 8 órakor az utcákon szakadatlan lövöldözés hallatszott. Egy csendőrel és egy hadnagy megsebesült.

Madrid, febr. 20. A Fabra-ügyökség jelenté Barcelonából: A helyzet nem igen változott. Nagyon sok összeütközés fordul elő a sztrájkolók és a csendőrség meg a katonaság között. Mindkét oldalról löttek. Néhány ember megsebesült. Néhány pétküzetet kifosztottak. A nyomdászok dolgozni akaró társaikat azzal fenyegették, hogy agyonverik őket és a nyomdákat elpusztítják. A lapok kiadói elhatározták, hogy a rend helyreállításáig nem adnak ki új-ságot.

Barcelona, február 20. A Santa Madoua-színház erkélyén összegyűlt emberek megtámadták a lovasságot. A katonaság kénytelen volt löni és néhány embert megsebesített. A katonák azután betörték a színház ajtaját, hogy elfogják a támadókat, akik revolverekkel löttek rájuk. A kauszuk gyárakat, amelyek eddig még nyitva voltak, most már szintén bezárták. A sztrájkolók a gyárak bezárását nagy diadaluknak tekintik. Bonafulla ismert anar-kistát elfogták. A zendülők két templomot teljesen leromboltak.

Madrid, febr. 20. A barcelonai hírek itt nagy izgatottságot keltenek. Telefonjelentések szerint Barcelonában és Villanuevay Geltruban a zavargók összeütköztek a katonasággal. Madridban megtiltották az újságírást. A Vörös Keresztet utasították, hogy összes szer-eit készen tartsa. Attól tartanak, hogy a sztrájk a saragossai tartományra is kiterjed és hogy nemsokára egész Spanyolországban kitér az általános sztrájk. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

írta: Sienkiewicz Henrik. — Fordította: Kolosváryné-Korányi Ilona.

XVIII.

S a tavasz gyorsléptekkel közeledett. Április elején Polanieczki gyakran távozott otthonról, s néha egy-két napig sem tért haza. Vagy pedig késő éjjeli titokzatos tanácskozásokat folytatott társával. Szórakozottsága föltűnt Máriának, gyön-gedségéből is kiérezte, hogy egy gondolat fog-lalja el egészen. Nem hitt egzebet, minthogy férjét valami nagy üzlet foglalkoztatja. Május vége felé a szórakozottságot lázas állapot vál-totta föl. Stas izgatottsága aggodalmat keltett. Mária már csak alkalomra várt hogy kérdéseivel megostromolja.

Egy napon Stas korábban jött haza. Ar-czán a kifejezés nyugodt és komoly, de oly bé-kés vidám, hogy Mária nem álta meg a kérdést: — Talán valami örömed volt?

Férje közelebb húzta székét s megindulás-tól remegő hangon így szólt:

— Most, hogy az idő állandóan szépre fordult, napok óta az jár az eszemben, hogy a gyermeknek és neked is jó lenne falura költözni.

— Vajjon Buczynek kiadó-e még?
— Nem. Azt eladták.
Felesége kezét tenyerei közé fogta s ki-mondhatatlan gyöngédséggel folytatta:

— Hallgass reám, kedvesem. Örömhirt hozok, de igérd meg, hogy nem fog nagyon föl-izgatni. Látod, Maszkó e hagyta az országot. Vagyon helyett adósságokat hagyott hátra; a mire lehetett hitelezői rátették kezüket és én... de föl ne igazad magadat... én, Krzemient megvettem neked.

Mária tágra nyitott szemeket meresztett reá. Nem akart hiúni füleinek. Jól hallott-e? De Stas oly meghatott, hogy tettetésre nem képes. Ekkor Mária szeméibe könyek gyűltek s férje nyakába borulva, csak ennyit suttogott:

— Stas, kedves Stas!

Ebben az egyetlen szóban benne volt egész szerelme, hálája s bámulata a férfi iránt, a ki erős, határozott léptekkel mindig elérte célját. S Polanieczki megértette mindazt, a mi az egyszerű szavakban rejtett s eddig sohasem érzett örömtelt meglepéssel mondta:

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Gazdasági szakelőadások Csökmön.
A biharmegyei gazdasági egyesület február 19-én a kiszgádzák oktatása céljából Csökmön népies előadásokat rendezett. Az előadások iránt a csökmői kiszgádzák nagy érdeklődést tanusítottak s olyan nagy számmal jelentek meg azon, hogy az iskolahelyiség legnagyobb termében sem fértek el, hanem egy része nyitott ajtók mellett a folyosón hallgatta végig a tanulságos előadásokat. Ez dicséretére szolgál a község előjáróságának, amely kellőképpen felhívta a község figyelmét az előadásokra, de dicséretileg szól ez a kiszgádzák mellett is, mert érdeklődésükkel megmutatták, hogy a jó és hasznos dolgok iránt érzékük van. A nagy-számu kiszgádza községen kívül megjelent az előadásokon Csökmő összes intelligens közön-sége is, de a gazdasági egyesület is szépen volt képviselve azon, ott voltak; Csapó Dezső, Hajós Izsó, Jeney Péter, Arany Sándor egy-leti tagok, Weingärtner Andor e. litkár. Az előadások a következőképpen folytak le: Hajós Izsó vállalta az előadások célját, a nagyszámu község fűdvözlése után felhívta a titkárt elő-adásának megtartására.

Weingärtner Andor az 1900. évi XVI. tvezikrről tartott egy népies előadást, meg-világítván ezen törvénynek intenczióját s figye-lmébe ajánlta a gazdaközönségnek és a mun-kás osztálynak ezen intézményt, mely olyan szépen rendezkedik a kiszgádzákról és a mun-kásokról. Ezután Óváry Sándor tartott egy kiváló előadást a mezőgazdaság köréből, rá mutatott a kiszgádzák hibájára s megmagya-rázta, hogy mily módon kell a kiszgádzának gondolkodnia, ha azt akarja, hogy jövedelme fokozódjék. E tartalmas előadás után Hajós Izsó köszönetet mondott a gazdaközönségnek a szép érdeklődésért és az előadóknak szives fáradozásaiért s az előadások sorozatát be-rekesztette. Még a község érdemes jegyzője

mondott köszönetet a lakosság nevében a bi-harmegyei gazdasági egyesületnek, hogy Csök-mön ilyen hasznos előadásokat rendezett, mely után a nagyközönség eloszlott.

**Reich Jenő és Társa
Tőzsdé jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —
Értéktőzsdé.

Budapest, február 20.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	488.—
Salgótarján	—
Wagon-kölcsön	—

Határítók.

Budapest, február 20.

Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, ropog, szag	—

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. február 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	119.95
Magyar koronajárdék	97.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.90
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	36.—
Magyar nyereségny-sorsjegy-kölcsön	186.50
Tiszántul-érvényezés szegedi sorsjegyek költése	155.50
Osztrák járadékpapírban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.35
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	98.45
Osztrák államsorsjegyek	151.—
Osztrák magyar bank részvény	16.35
Magyar hitelbankrészvény	714.—
Osztrák hitelintézet részvény	696.—
Párisi vista	95.40
96 frankos arany (Napoleonkor)	19.05
Rémetherecei márká	117.22
Londoni vista	239.85
20 márkás arany	35.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Törlesztéses kölcsönt

5%

**Vidéki bérházakra,
földbirtokra**

szerzek minden előleg nélkül még ab-ban az esetben is, ha magasabb kamatu kölcsönökkel vannak megterhelve.

Leveleket forduló postával elintézem.

Sárkány József,

68. Budapest, Váci-körút 21. szám.

Kitünő saját termelésü borok

kaphatók lakásomon üvegezten a következő árban:

1. Ujbor (Nagyvárad karcos) 1 liter palaczk nélkül . . . 32 kr.
2. Ó asztali gyoroki fehér bor 1 liter » » . . . 42 kr.

Finom fajborok:

3. Kadarka (szemelt vörös bor) 1 liter palaczkkal 1 frt — kr.
4. Cabernet » » 1 liter » 1 frt 10 kr.
5. Szilváni » fehér peccenyebor 1 liter » 1 frt 10 kr.
6. Sauvignon » » csemegebor 1 liter » 1 frt 20 kr.

10 üvegen felüli megrendelést házhoz is szállítatok, 1/2 literes üvegek a 3, 4, 5, 6. sz. borokból fele árban kaphatók.

Ugyanezen borok hordóban Hl.-enként tetemesen olcsóbban számíttatnak.

Telefon-szám 406.

Molnár Lajos,

Schlauch-tér, 18.

230-26-0

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papiron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és utányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JANOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra [assignat pro pretio libellorum.]

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilicmszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetésmények, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri
10. Egybekeltek } papiron.
11. Meholtak }

12. Bevételi } számadás-ivek.
13. Kiadási }

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.
16. Egybekeltek }
17. Meholtak }
18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.
22. Egybekeltek }
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KONYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.